

Recenze, články

Eric B. Shiraev, David A. Levy. *Mezikulturní psychologie. Kriticky a aplikovaně*. Praha: Academia, 2020, 612 s., ISBN: 978-80-200-3112-9.

V české literatuře jsme doposud neměli žádné takto rozsáhlé dílo o „mekulturní“ (srovnávací) psychologii kultury, a proto je překlad obsáhlého díla dvou amerických univerzitních profesorů, kteří oba disponují rozsáhlou publikační činností a druhý z nich je zároveň činný i v psychoterapii, chvályhodný a potřebný. Téma této publikace je velmi aktuální, přinášené poznatky jsou skutečně užitečné – zejména pro teorii a praxi v oblasti aplikované sociální psychologie, neboť oba tyto vědní obory mají četné styčné body, např. v oblasti politické psychologie, v níž je činný první z obou uvedených autorů. Ostatně podtitul předmětné knihy slibuje, že její obsah bude také aplikovatelný. Kulturní a sociální podmínky lidského života jsou podstatnými činiteli utváření a projevů lidské psychiky.

Předmět kulturní psychologie je v této knize vymezován jako vědní obor, který „se zabývá psychologickou rozmanitostí a skrytými příčinami této rozmanitosti“. Je to strohé vymezení, avšak pokud by nenásledovalo doplňující pokračování, bylo by nepřesné, neboť také vývojová psychologie se zabývá psychologickou rozmanitostí, a to v souvislosti s věkem. Ono pokračování přesněji objasňující tento obor zní: „Mezikulturní psychologie, mimo jiné studuje – z komparativní perspektivy – vztahy mezi sociálními normami a chováním, a také způsoby, kterými různé společenské a kulturní vlivy (Segall et al., 1990) působí na určité lidské činnosti“; např. jak jsou příslušníci různých kultur psychicky odolní vůči přírodním katastrofám. Důležité je, že mezikulturní psychologie neobjevuje jen odlišnosti, nýbrž „také odhaluje obecně platné principy a fenomény, které jsou univerzální pro všechny jedince a (kulturní) skupiny“. Klíčový pojem kultury je pak v dané knize definován jako: „soubor postojů, chování a symbolů, které jsou sdílené velkým množstvím lidí a zpravidla předávány z jedné generace na druhou“. Problematický je v tomto vymezení ovšem pojem množství, neboť existují také kultury reprezentované jen několika sty příslušníky.

Důležitým aspektem hodnoty této knihy je především objem přehledně uspořádaných empirických dat (poznatků) provázených dobrými příklady, vhodně uvedenými v graficky dobře vyčleněných (opticky vystupujících) rámečcích. Kromě metodologických témat a kritických diskurzů tvoří bohatý obsah knihy získané sociálně psychologické utříděné poznatky v oblastech: vnímání, inteligence, emoce, motivace a chování. Následuje problematika lidského vývoje a socializace, psychologických poruch, sociální percepce, kognice a interakce (jejímž základem jsou postoje a hodnoty), osobnost a „Self“. Kniha je ukončena vybranými tématy z aplikované mezikulturní psychologie, např. v oblasti práce s imigranty a uprchlíky, vzdělávání a v dalších oborech, z nichž čtenáře jistě zaujme aktuální tematika spirituality, vědy a zdraví. Kniha je

nepochybně užitečným příspěvkem ke studiu zajímavého oboru mezikulturní psychologie.

Milan Nakonečný
(*M.Nakonecny@seznam.cz*)